

Súd: Najvyšší súd SR
Spisová značka: 4Cdo/316/2020
Identifikačné číslo spisu: 1215224320
Dátum vydania rozhodnutia: 26.01.2023
Meno a priezvisko: JUDr. Mario Dubaň
Funkcia: sudca
ECLI: ECLI:SK:NSSR:2023:1215224320.1

UZNESENIE

Najvyšší súd Slovenskej republiky v spore žalobkyne L.. V. I. N., bývajúcej v Q., T. XX, zastúpenej Advokátskou kanceláriou Prachová & Partners, s. r. o., so sídlom v Bratislave, Pribinova 20, IČO: 50 491 300, proti žalovaným 1/ L.. L. N., bývajúcemu v Q., P.Á. XX, 2/ P. B.B., bývajúcemu v U., L. X, zastúpenému spoločnosťou IURISTICO s. r. o., so sídlom v Košiciach, Cimborkova 13, IČO: 36 588 041, o určenie neplatnosti zmluvy o prevode obchodného podielu, vedenom na Okresnom súde Bratislava II pod sp. zn. 13C/412/2015, o dovolaní žalovaného proti rozsudku Krajského súdu v Bratislave z 30. júna 2020 sp. zn. 8Co/237/2017, takto

rozhodol:

Rozsudok Krajského súdu v Bratislave z 30. júna 2020 sp. zn. 8Co/237/2017 zrušuje a vec mu vracia na ďalšie konanie.

Odôvodnenie

1. Okresný súd Bratislava II (ďalej aj „súd prvej inštancie“ alebo „okresný súd“) rozsudkom z 15. marca 2017 č. k. 13C/412/2015-138 výrokom I. určil, že zmluva o prevode obchodného podielu, uzavretá 18. júna 2013 medzi žalovaným 1/ ako nadobúdateľom a žalovaným 2/ ako prevádzajúcim, na základe ktorej sa žalovaný 2/ zaviazal previesť na žalovaného 1/ obchodný podiel spoločnosti Pharma Deen s.r.o., so sídlom Tichá 40/A, 811 02 Bratislava, IČO: 35 855 576 a žalovaný 1/ sa zaviazal zaplatiť žalovanému 2/ za prevod obchodného podielu sumu 30.000,- eur je neplatná. Výrokom II. rozhodol, že žalobkyňa má voči žalovanému 1/ nárok na náhradu trov konania v plnom rozsahu. Svoje rozhodnutie právne odôvodnil ustanoveniami § 143, § 145 ods. 1, § 40a, § 39 Občianskeho zákonníka, § 115 ods. 2, ods. 3 Obchodného zákonníka a vecne tým, že žalobkyňa 14. januára 2016 podala na súd návrh na rozvod manželstva so žalovaným 1/ a úpravu práv a povinností rodičov k maloletým deťom na čas po rozvode. Z výpisu z Obchodného registra spoločnosti Pharma Deen, s. r. o. zistil, že ako spoločníci sú zapísaní L.. J. S. J. R. a žalovaný 2/. Z vykonaného dokazovania mal za preukázané, že žalovaný 2/ uzavrel 18. júna 2013 ako prevodca a žalovaný 1/ ako nadobúdateľ zmluvu o prevode obchodného podielu podľa § 115 Obchodného zákonníka, ktorej predmetom bol prevod obchodného podielu Pharma Deen s. r. o. vo veľkosti 50 % za dohodnutú kúpnu cenu 30.000,- eur, ktorú sa nadobúdateľ zaviazal zaplatiť v dvoch splátkach. V rámci výkladu ustanovenia § 145 ods. 1 Občianskeho zákonníka pri interpretácii obsahu textu „vybavovanie vecí týkajúcich sa spoločných vecí“ mal za to, že zákon priamo nepredpokladá, že

by predmetom toho - ktorého právneho úkonu mala byť spoločná vec manželov a postačuje, ak sa úkon bude spoločných vecí týkať; nie je nutné, aby sa konkrétny napádaný úkon bezprostredne týkal spoločných vecí, resp. aby predmetom jeho realizácie bolo nakladanie so spoločnou vecou. Použitím logického a gramatického výkladu konštatoval, že práve v tomto prípade sa musia zohľadniť aj možné právne účinky úkonu vo sfére spoločných vecí a stotožnil sa s názorom, že postačuje už ustálenie vzťahu účinkov a možných dôsledkov právneho úkonu vo sfére spoločných vecí. V súvislosti s definíciou pojmu bežná vec okresný súd uviedol, že treba skúmať nielen ekonomický rozsah a nominálnu hodnotu toho - ktorého úkonu, ale aj charakter jeho dopadu na majetkové pomery, rozsah úkonu treba porovnať s celkovými majetkovými pomermi manželov. Považoval za potrebné zohľadniť prípadné opakovanie sa tohto úkonu, pravidelnosť jeho realizácie a výskytu v bežnom dennom živote manželov. Už z jazykového výkladu pojmu „bežný“ mal za zrejmé, že daný úkon musí svojím rozsahom a intenzitou predstavovať také konanie, ktoré svojimi následkami nezasiahne do majetkových pomerov manželov, a v podstate predstavuje úkon slúžiaci na zabezpečenie základného fungovania domácnosti, hospodárenia, úhrady bežných pravidelne sa opakujúcich výdavkov a pod. Ustálil, že zákon striktné vyžaduje súhlas oboch manželov s takým úkonom, ktorý nespĺňa charakteristiku bežnej veci a že neudelenie súhlasu pred jeho realizáciou spôsobuje jeho relatívnu neplatnosť. Ohľadom argumentácie žalovaného 2/, že v prípade zmluvy o prevode obchodného podielu ide o čisto obchodný vzťah, kedy obchodným podielom disponuje iba ten z manželov, ktorý sa stane spoločníkom v obchodnej spoločnosti a že nadobúdanie obchodného podielu nemožno typovo označiť ako spoločnú vec; poukázal na to, že v danom prípade zo strany žalovaného 1/ nedošlo ešte k zaplateniu kúpnej ceny za obchodný podiel, ale jej zaplatenie je predmetom súdneho konania a nie je vylúčené, že v prípade úspechu žalovaného 2/ v tomto konaní by mohol exekútor v exekučnom konaní napadnúť aj majetok patriaci do BSM manželov, resp. uspokojiť oprávneného judikovanú pohľadávku nakladaním so spoločným majetkom, na základe čoho dovodil existenciu minimálne sekundárneho vplyvu na majetok v BSM, aj s prihliadnutím na to, že z vykonaného dokazovania nevzišiel záver o existencii majetku vo výlučnom vlastníctve žalobkyne a žalovaného 1/. V priebehu konania vyšlo najavo, že žalovanému 1/ jeho otec posielal finančné prostriedky pre obchodné účely, a ako uviedol žalovaný 1/, išlo o prostriedky, ktoré ušetril ešte predtým, ako v roku 1997 opustil Izrael. Avšak nakoľko so žalobkyňou uzavrel manželstvo v roku 1996, podľa súdu prvej inštancie nebolo možné prijať záver, že by tieto prostriedky boli v jeho výlučnom vlastníctve. Poukázal na zásadu prísnej kontradiktórnosti sporového konania a na skutočnosť, že žiadna zo sporových strán sa bližšie nezaoberala charakteristikou zasielaných peňažných prostriedkov, ani nekládla stranám sporu otázky smerujúce k ustáleniu tejto otázky, a preto nemohol ustáliť, že by prostriedky zasielané žalovanému 1/ jeho otcom patrili do jeho výlučného vlastníctva, a teda, že v rozhodnom čase disponoval finančnou sumou, oddelenou od masy BSM. Ďalej okresný súd poznamenal, že samotná suma, ktorú mal žalovaný uhradiť, je pomerne vysoká, v konaní nebola preukázaná existencia rozsiahleho majetku manželov s tým, že aj samotný charakter tejto zmluvy vylučuje prijatie záveru o bežnej veci. V konaní nemal za preukázané, že by k prevodom obchodných podielov spoločností dochádzalo bežne. I keď sa obaja podieľali, či už formálne alebo reálne, na založení a následnej činnosti obchodnej spoločnosti AROMA NATURALS od roku 2006, bol názoru, že nemožno nadobúdanie obchodného podielu v inej obchodnej spoločnosti bagatelizovať a neprisvedčil tvrdeniu žalovaného 2/, že o bežnú vec sa jednalo aj z dôvodu osvedčeného absolútneho nezáujmu žalobkyne o obchodné aktivity jej manžela. Aj keď táto skutočnosť bola v konaní preukázaná, nezáujem žalobkyne o obchodné aktivity manžela predstavuje len jeden z hodnotiacich aspektov a prihliadol aj na hodnotu právneho úkonu a skutočnosť, že zo strany manžela išlo o prvé nadobudnutie obchodného podielu, a teda nie bežnú a pravidelne sa opakujúcu vec. Okresný súd ďalej skúmal vedomosť a udelenie súhlasu žalobkyne s uzavretím spornej zmluvy, pričom vychádzal z výsluchu žalobkyne a žalovaného 1/, ktorý zhodne uviedli, že pred uzavretím zmluvy nemala žalobkyňa vedomosť o zámeroch svojho manžela a zhodnotením radu svedeckých výpovedí dovodil, že žalobkyňa uniesla dôkazné bremeno o neexistencii jej vedomosti o uzatváraní zmluvy a neudelení súhlasu. S ohľadom na všetky tieto skutočnosti dospel súd prvej inštancie k záveru o relatívnej neplatnosti zmluvy o prevode obchodného podielu a žalobe žalobkyne v plnom rozsahu vyhovel. Tvrdenia žalovaného 2/ o účelovosti konania žalobkyne, ktorá chcela zabrániť plneniu povinnosti žalovaného 1/ zaplatiť kúpnu cenu neuznal a dodal, že hoci je nesporné, že žalovaný 1/ sa snažil všetkými dostupnými prostriedkami negovať svoju záväzkovú povinnosť vyplývajúcu zo zmluvy, čo je predmetom skúmania ďalších sporových konaní, musel svoju

pozornosť zamerať na správanie a motív žalobkyne a žalovanému 2/ sa nepodarilo osvedčiť, že by bola dôvodom podania žaloby snaha žalobkyne chrániť žalovaného 1/, alebo že by bola konala v súčinnosti s ním. O nároku na náhradu trov konania súd prvej inštancie rozhodol podľa § 255 ods. 1 v spojení s § 257 zákona č. 160/2015 Z. z. Civilný sporový poriadok (ďalej len „CSP“) a žalobkyni priznal v plnom rozsahu nárok na náhradu trov konania len voči žalovanému 1/.

2. Krajský súd v Bratislave (ďalej aj „odvolací súd“ alebo „krajský súd“) na odvolanie žalovaného 2/ rozsudkom z 30. júna 2020 sp. zn. 8Co/237/2017 napadnuté rozhodnutie súdu prvej inštancie ako vecne správne v zmysle § 387 ods. 1 a ods. 2 CSP potvrdil (I.), žalobkyni priznal voči žalovanému 2/ nárok na náhradu trov odvolacieho konania v celom rozsahu (II.) a žalobkyni náhradu trov odvolacieho konania proti žalovanému 1/ nepriznal (III.). Na zdôraznenie správnosti napadnutého rozsudku z hľadiska odvolacích námietok žalovaného 2/ v odôvodnení konštatoval, že pre posúdenie platnosti, resp. neplatnosti právneho úkonu vykonaného jedným z manželov bez súhlasu druhého manžela v zmysle § 145 ods. 1 Občianskeho zákonníka je rozhodujúce, či sa tento úkon týka spoločných vecí manželov, a ak áno, je potrebné skúmať, či išlo o bežnú vec, ktorú môže vybavovať každý z manželov, alebo či predmetný úkon presahoval rámec bežných vecí, v dôsledku čoho bol potrebný súhlas druhého manžela. V zmysle uvedeného postupoval aj súd prvej inštancie s tým, že jeho výklad textu „veci týkajúce sa spoločných vecí“, podľa ktorého sa pri skúmaní tejto otázky musia zohľadniť aj možné právne účinky úkonu vo sfére spoločných vecí, a teda nie je nutné, aby sa konkrétny napadaný úkon bezprostredne týkal spoločných vecí, ale postačuje už ustálenie vzťahu účinkov a možných následkov právneho úkonu vo sfére spoločných vecí, mal za súladný s právnym názorom Ústavného súdu Slovenskej republiky (ďalej aj „ústavný súd“) v jeho náleze I. ÚS 26/2010 z 8. decembra 2010, v ktorom ústavný súd okrem iného zdôraznil, že v každej veci je potrebné vychádzať z individuálnych okolností každého jednotlivého prípadu, je povinnosťou súdu zohľadniť všetky relevantné individuálne okolnosti súdnej veci a prihliadnúť na ne aj cez prizmu dobrých mravov, keďže nesúlad právneho úkonu s nimi vedie k jeho neplatnosti. Odvolací súd posúdil ako nedôvodné námietky žalovaného 2/, že v prípade transakcie nadobúdania obchodného podielu jedným z manželov typovo nejde o spoločnú vec manželov, nakoľko žalovaný 2/ ich odôvodňoval staršou judikatúrou najvyššieho súdu, ktorú krajský súd považoval za prekonanú týmto rozhodnutím ústavného súdu, podľa ktorého nemusí ísť o priamy či bezprostredný vzťah právneho úkonu k spoločným veciam. Zopakoval, že súd prvej inštancie prihliadol aj na tú okolnosť prejednávanej veci, že k zaplateniu kúpnej ceny za obchodný podiel ešte nedošlo a nie je vylúčené v prípade úspechu žalovaného 2/ v súdnom konaní uspokojenie jeho judikovanej pohľadávky v rámci exekučného konania aj z majetku patriaceho do BSM manželov, keď vykonaným dokazovaním nemal za preukázanú existenciu majetku vo výlučnom vlastníctve žalovaného 1/. Ako nedôvodné vyhodnotil aj tie námietky žalovaného 2/, že žalovaný 1/ mal na tento úkon rezervované vlastné výlučné finančné prostriedky, ktoré nepatrili do BSM, na ktoré skutočnosti v konaní poukazoval a tvrdil a ktoré žalobkyňa výslovne nepoprela, a preto mal podľa žalovaného 2/ súd z neho vychádzať ako z nesporného tvrdenia podľa § 151 ods. 1 CSP. Odvolací súd v tejto súvislosti zhrnul, že zo zápisnice z pojednávania z 3. októbra 2016 vyplýva, že žalovaný 1/ na otázku, odkiaľ mal peniaze na kúpu obchodného podielu, odpovedal, že tieto peniaze mal nasporené ešte v čase predtým, ako prišiel na Slovensko v roku 1997, avšak neuviedol vo svojej výpovedi, že by išlo o jeho vlastné oddelené prostriedky, ako uvádza žalovaný 2/ v odvolaní, ale na otázku, či participovali jeho rodičia na zaplatení tejto kúpnej ceny, uviedol, že tieto peniaze boli výlučne jeho. Z uvedeného krajský súd vyvodil, že otázka, na ktorú odpovedal, sa netýkala manželky, resp. majetku patriaceho do BSM, preto ani z odpovede žalovaného 1/ nemožno osvedčiť, že by išlo o peniaze nielen nepatriace rodičom žalovaného 1/, ale zároveň oddelené od prostriedkov patriacich do BSM. Uvedené nepotvrďuje ani výpoveď svedka Z. N., otca žalovaného 1/ na pojednávaní konanom 30. novembra 2016, v ktorej potvrdil, že jeho syn mal naštrené doma peniaze a že tieto peniaze patrili jeho synovi, z čoho aj podľa názoru odvolacieho súdu možno usúdiť, že išlo o finančné prostriedky, ktoré nepatrili otcovi žalovaného 1/, príp. jeho rodičom, ale žalovanému 1/, avšak nebolo potvrdené výpoveďou tohto svedka, že by malo ísť o výlučné a oddelené prostriedky nepatriace do BSM. Krajský súd potom uzavrel, že súd prvej inštancie preto správne (aj s poukazom na to, že manželstvo žalobkyne a žalovaného 1/ uzavreli v roku 1996) konštatoval, že nebolo preukázané, že by tieto prostriedky patrili do výlučného vlastníctva žalovaného 1/ a teda, že by v rozhodnom čase disponoval finančnou sumou oddelenou od masy BSM. Žalovaný 2/ neuviedol žiadne také konkrétne

skutkové tvrdenie, z ktorého by bolo možné vychádzať ako z nesporného a bolo by z neho zrejmé, kedy presne a z akých prostriedkov žalovaný 1/ tieto peniaze nadobudol. Odvolací súd námietky žalovaného 2/ ohľadom peňazí žalovaného 1/, ktoré mal v Izraeli a ktoré mu otec posielal, vyhodnotil za právne bezvýznamné aj vzhľadom na to, že z týchto peňazí predmetný obchodný podiel ani nebol vyplatený, a teda nebol žalovaným 1/ z týchto prostriedkov nadobudnutý a je teda irelevantné, či patrili alebo nepatrili do BSM, alebo boli oddelené, keď mal za nesporné, že už boli použité na iný účel, a tým aj spotrebované. O nároku na náhradu trov odvolacieho konania rozhodol podľa § 396 ods. 1 v spojení s § 255 ods. 1 CSP.

3. Proti tomuto rozsudku odvolacieho súdu podal žalovaný 2/ (ďalej aj „dovolateľ“) dovolanie s tým, že rozhodnutie odvolacieho súdu spočívalo v nesprávnom právnom posúdení veci a záviselo od vyriešenia právnej otázky, pri ktorej riešení sa odvolací súd odklonil od ustálenej rozhodovacej praxe dovolacieho súdu (§ 421 ods. 1 písm. a/ CSP) a rozhodnutie odvolacieho súdu záviselo od vyriešenia právnej otázky, ktorá v rozhodovacej praxi dovolacieho súdu ešte nebola vyriešená (§ 421 ods. 1 písm. b/ CSP). Dovolateľ prípustnosť svojho dovolania vyvodzoval aj z ustanovenia § 420 písm. f/ CSP (súd nesprávnym procesným postupom znemožnil strane, aby uskutočňovala jej patriace procesné práva v takej miere, že došlo k porušeniu práva na spravodlivý proces). Po rekapitulácii priebehu odvolacieho konania pripomenul svoje tvrdenia, ktoré prezentoval pred súdmi nižších inštancií, že na prejednávany prípad nie je možné aplikovať ustanovenie § 145 ods. 1 Občianskeho zákonníka, nakoľko v danom prípade išlo o transakciu nadobúdania obchodného podielu jedným z manželov, čo typovo nepredstavuje tzv. spoločnú vec manželov v zmysle predmetného zákonného ustanovenia. Objasnil, že zmluvou o prevode obchodného podielu na seba žalovaný 1/ ako nadobúdateľ prevzal len záväzok k úhrade kúpnej ceny za prevádzaný obchodný podiel. Zmluvou sa tak ešte iba má nadobudnúť vec (podiel), ktorej majetková hodnota sa potenciálne širšie majetkovo vysporiadava pri zániku bezpodielového spoluvlastníctva, avšak záväzok na zaplatenie na seba preberá iba manžel, ktorý obchodný podiel kupuje a sám výlučne sa stáva spoločníkom obchodnej spoločnosti. Mal za to, že odvolací súd posúdil právnu otázku, či v danom prípade ide o tzv. spoločnú vec manželov v rozpore s ustálenou judikatúrou Najvyššieho súdu Slovenskej republiky (ďalej aj „najvyšší súd“), v dôsledku čoho dospel k nesprávne právnemu záveru o relatívnej neplatnosti zmluvy o prevode obchodného podielu. Poukázal na konštantnú judikatúru najvyššieho súdu, podľa ktorej sa za predmet vlastníctva, a teda ani bezpodielového spoluvlastníctva manželov nepovažujú pohľadávky a záväzky (dlhy), ktoré sa riadia všeobecným právnym režimom záväzkových vzťahov. Za právne úkony týkajúce sa spoločných vecí sa nepovažujú napríklad zmluva o pôžičke uzavretá len jedným z manželov (sp. zn. 3Cz 57/1973, obdobne rozhodnutie najvyššieho súdu sp. zn. 2Cdo/99/2009), ručiteľský záväzok jedného z manželov (R 61/1973), zmluva o výpožičke uzavretá len jedným z manželov (R 71/1994), ako ani zmluva o prístupení k dlhu uzavretá len jedným z manželov (sp. zn. 4Cdo/234/2010). Zdôraznil, že takéto úkony sa nedotýkajú priamo predmetu bezpodielového spoluvlastníctva, teda spoločných vecí, preto je aplikácia ustanovenia § 145 ods. 1 Občianskeho zákonníka v súvislosti s nimi vylúčená. Vyčítal odvolaciemu súdu, že jeho námietku smerujúcu k rozporu právneho názoru súdu prvej inštancie s vyššie uvedenou judikatúrou najvyššieho súdu vyhodnotil ako neopodstatnenú, lebo jeho právny názor považoval za prekonaný nálezom ústavného súdu I. ÚS 26/2010. Pritom z rozhodovacej činnosti najvyššieho súdu je zrejmé, že tvrdenie odvolacieho súdu o údajne prekonanom právnom názore neobstojí, nakoľko najvyšší súd vychádza z tohto právneho názoru aj v ďalších svojich rozhodnutiach časovo nasledujúcich po tomto náleze ústavného súdu (sp. zn. 4Cdo/234/2010, 4Cdo/28/2019). Uviedol, že základným vodiacim princípom fungovania súkromnoprávných, najmä obchodnoprávných vzťahov je pacta sunt servanda a akékoľvek odchýlky od tohto princípu musia byť odôvodnené celkom závažnými in concreto na isto postavenými okolnosťami. Preto závery o zásade vylúčenia použitia režimu relatívneho zneplatňovania právnych úkonov cestou § 40a v spojení s § 145 ods. 1 Občianskeho zákonníka pre úkon zmluvného prevodu obchodného podielu pri jeho nadobúdaní jedným z manželov sú rozumné, odôvodnené a pádne. Obdobne zaznieva aj v právnej doktríne: „Navyše, veritelia majú len obmedzené možnosti, ako negatívnym dôsledkom na ich strane predísť. Nevedia, či ich dlžník v manželstve je, a ak aj áno, či jeho záväzok prekračuje hranice bežnosti, resp. či dlžníkov vlastný, oddelený majetok je dostatočný na splnenie alebo vymoženie tohto záväzku.“ (Hlušák, M.: Manželia a dlhy. Kritika nálezu Ústavného súdu SR. In Bulletin slovenskej advokácie č. 6/2015). Bol názoru, že výklad zákona smerujúci k možnosti

zneplatňovania prevodov obchodných podielov z dôvodu neexistencie súhlasu zo strany manžela nadobúdateľa obchodného podielu, by de facto znamenal ochromenie praktického fungovania obchodných spoločností. Obchodnoprávne vzťahy sa vyznačujú svojou osobitnou povahou, kde príslušné registre zabezpečujú ochranu konajúcich osôb a právne normy a inštitúty počítajú s určitou profesionalitou ich účastníkov, ktorí sa nemôžu neskôr dovolávať svojej nevedomosti, neskúsenosti či neznalosti za účelom spochybňovania nimi prevzatých záväzkov.

3.1. Za ďalšie nesprávne právne posúdenie veci hodnotil záver, podľa ktorého súdy nižších inšancií v okolnostiach danej veci vychádzali z toho, že nezáujem žalobkyne o obchodné aktivity manžela, a to aj s prihliadnutím na účasť žalobkyne v spoločnosti AROMA NATURALS s.r.o. ako spoločníčky a konateľky, je len jedným z hodnotiacich aspektov, avšak vzhľadom na výšku sumy, ktorú sa zaviazal žalovaný 1/ uhradiť, ako aj na skutočnosť, že nebola preukázaná existencia rozsiahleho majetku manželov a nebolo preukázané, že by k prevodom obchodných podielov dochádzalo zo strany manželov bežne, nemožno uzavretie predmetnej zmluvy považovať za bežnú vec. Žalovaný 1/ však nemal dôvod žiadať žalobkyňu o súhlas so zmluvou, pretože konkrétne objasnil, že v prípade ich domácnosti a spôsobu fungovania išlo o bežnú vec a bežný postup (a pre také veci sa súhlas druhého z manželov podľa § 145 ods. 1 Občianskeho zákonníka nevyžaduje). Takéto posúdenie veci mal dovolateľ za rozporné s výsledkami vykonaného dokazovania aj vlastných výpovedí žalobkyne, keď s prihliadnutím k ich kultúre - sa do obchodných vecí manžela nikdy nestarala a nevymieňovala si schvaľovanie úkonov manžela v tejto oblasti. Bolo teda v ich domácnosti vždy bežné, že za rešpektovania tohto nastavenia vzťahov žalobkyňa ponechávala rozhodovanie a realizovanie úkonov v tejto oblasti čisto na manžela, teda žalovaného 1/. Žalobkyňa výslovne uviedla, že o obchody manžela sa nezaujímal, ani o nich nevedela, ani ich neriešila a postačovalo jej, ak manžel zaistoval dostatok hotovosti na spoločnom účte. Dovolateľ z hľadiska daných okolností prípadu vyslovil presvedčenie, že u žalobkyne a žalovaného 1/ išlo z hľadiska nakladania s bezpodielovým spoluvlastníctvom manželov o tzv. bežnú vec, keďže podľa vlastných slov žalobkyne a žalovaného 1/ o takýchto obchodných záležitostiach rozhodol vždy a výlučne sám žalovaný 1/. Dovolať dôvod podľa § 421 ods. 1 písm. b/ CSP je daný tým, že rozhodnutie odvolacieho súdu záviselo od vyriešenia právnej otázky, ktorá v rozhodovacej praxi odvolacieho súdu ešte nebola vyriešená; konkrétne, či „ak o určitom type úkonov týkajúcich sa spoločného majetku opakovane rozhoduje výlučne jeden z manželov sám, a to bez ohľadu na hodnotu dispozičného úkonu, ide o tzv. bežnú vec v zmysle § 145 ods. 1 Občianskeho zákonníka, pričom pre takéto veci sa súhlas druhého z manželov podľa § 145 ods. 1 Občianskeho zákonníka nevyžaduje a teda druhý z manželov sa nemôže dovolávať relatívnej neplatnosti úkonu.“

3.2. Dovolateľ ďalej upriamil pozornosť na výpoveď žalovaného 1/, že odkúpenie obchodného podielu malo byť financované z jeho vlastných oddelených prostriedkov, ktoré mal v relevantnom čase u svojho otca v Izraeli. Bol názoru, že k porušeniu práva na spravodlivý proces podľa § 420 písm. f/ CSP dochádza aj v prípadoch vyvodenia nesprávnych skutkových záverov súdmi nižších inšancií, keď v danom prípade odvolací súd pochybil, ak nezal do úvahy právne významnú skutočnosť, že v čase uskutočnenia právneho úkonu mal žalovaný 1/ vyhradené vlastné finančné prostriedky na kúpu predmetného obchodného podielu, čo vylučuje samo osebe aplikáciu režimu BSM. Toto tvrdenie žalovaného 1/ bolo podopreté aj jednotlivými dôkazmi (predovšetkým výpoveďami svedkov) a žalovaná ho výslovne nepoprela. V súvislosti s touto otázkou došlo zo strany súdov oboch inšancií k procesnej vade podľa § 420 písm. f/ CSP, keď záver súdov o neunesení dôkazného bremena zo strany žalovaného 2/ a naopak o unesení dôkazného bremena zo strany žalobkyne je celkom arbitrárny a predstavuje porušenie jeho práva na spravodlivý proces. Vzhľadom na uvedené navrhol, aby dovolací súd napadnutý rozsudok zrušil a vec vrátil odvolaciemu súdu na ďalšie konanie.

4. Žalobkyňa ani žalovaný 1/ sa k podanému dovolaniu písomne nevyjadrili.

5. Najvyšší súd Slovenskej republiky (ďalej len „najvyšší súd“ alebo „dovolať súd“) ako súd dovolací (§ 35 CSP) po zistení, že dovolanie podala v stanovenej lehote (§ 427 ods. 1 CSP) strana zastúpená v súlade so zákonom (§ 429 ods. 1 a 2 CSP), v ktorej neprospech bolo napadnuté rozhodnutie vydané (§ 424 CSP), bez nariadenia pojednávania (§ 443 CSP) skúmal, či sú dané procesné predpoklady pre uskutočnenie meritórneho dovolacieho prieskumu napadnutého rozhodnutia a konania, ktoré mu predchádzalo a dospel k záveru, že dovolanie je nielen prípustné, ale aj dôvodné.

6. V zmysle § 419 CSP je proti rozhodnutiu odvolacieho súdu dovolanie prípustné, (len) ak to zákon pripúšťa. To znamená, že ak zákon výslovne neuvádza, že dovolanie je proti tomu-ktorému rozhodnutiu odvolacieho súdu prípustné, nemožno také rozhodnutie (úspešne) napadnúť dovolaním. Rozhodnutia odvolacieho súdu, proti ktorým je dovolanie prípustné, sú vymenované v ustanoveniach § 420 a § 421 CSP.

7. Podľa § 420 CSP je dovolanie prípustné proti každému rozhodnutiu odvolacieho súdu vo veci samej alebo ktorým sa konanie končí, ak a/ sa rozhodlo vo veci, ktorá nepatrí do právomoci súdov, b/ ten, kto v konaní vystupoval ako strana, nemal procesnú subjektivitu, c/ strana nemala spôsobilosť samostatne konať pred súdom v plnom rozsahu a nekonal za ňu zákonný zástupca alebo procesný opatrovník, d/ v tej istej veci sa už prv právoplatne rozhodlo alebo v tej istej veci sa už prv začalo konanie, e/ rozhodoval vylúčený sudca alebo nesprávne obsadený súd, alebo f/ súd nesprávnym procesným postupom znemožnil strane, aby uskutočňovala jej patriace procesné práva v takej miere, že došlo k porušeniu práva na spravodlivý proces.

8. Dovolanie prípustné podľa § 420 CSP možno odôvodniť iba tým, že v konaní došlo k vade uvedenej v tomto ustanovení (§ 431 ods. 1 CSP). Dovolací dôvod sa vymedzí tak, že dovolateľ uvedie, v čom spočíva táto vada (§ 431 ods. 2 CSP).

9. Podľa § 421 ods. 1 CSP je dovolanie prípustné proti rozhodnutiu odvolacieho súdu, ktorým sa potvrdilo alebo zmenilo rozhodnutie súdu prvej inštancie, ak rozhodnutie odvolacieho súdu záviselo od vyriešenia právnej otázky, a/ pri ktorej riešení sa odvolací súd odklonil od ustálenej rozhodovacej praxe odvolacieho súdu, b/ ktorá v rozhodovacej praxi odvolacieho súdu ešte nebola vyriešená alebo c/ je dovolacím súdom rozhodovaná rozdielne.

10. Dovolanie prípustné podľa § 421 CSP možno odôvodniť iba tým, že rozhodnutie spočíva v nesprávnom právnom posúdení veci (§ 432 ods. 1 CSP). Dovolací dôvod sa vymedzí tak, že dovolateľ uvedie právne posúdenie veci, ktoré pokladá za nesprávne, a uvedie, v čom spočíva nesprávnosť tohto právneho posúdenia (§ 432 ods. 2 CSP).

11. Dovolací súd je dovolacími dôvodmi viazaný (§ 440 CSP). Dovolacím dôvodom je nesprávnosť vytýkaná v dovolaní (porovnaj § 428 CSP). Pokiaľ nemá dovolanie vykazovať nedostatky, ktoré v konečnom dôsledku vedú k jeho odmietnutiu podľa § 447 písm. f/ CSP, je (procesnou) povinnosťou dovolateľa vysvetliť v dovolaní zákonu zodpovedajúcim spôsobom, z čoho vyvodzuje prípustnosť dovolania a v dovolaní náležite vymedziť dovolací dôvod (§ 420 CSP alebo § 421 CSP v spojení s § 431 ods. 1 CSP a § 432 ods. 1 CSP). V dôsledku spomenutej viazanosti dovolací súd neprejednáva dovolanie nad rozsah, ktorý dovolateľ vymedzil v dovolaní uplatneným dovolacím dôvodom.

12. Žalovaný 2/ vyvodzuje prípustnosť podaného dovolania z ustanovenia § 420 písm. f/ CSP namietajúc nesprávne skutkové závery či nesprávne hodnotenie dôkazov (najmä svedeckých výpovedí) a arbitrárne závery odvolacieho súdu o neunesení dôkazného bremena zo strany žalovaného 2/ ohľadom existencie výlučných finančných prostriedkov žalovaného 1/.

13. Podstatou práva na spravodlivý súdny proces je možnosť fyzických a právnických osôb domáhať sa svojich práv na nestrannom súde a v konaní pred ním využívať všetky právne inštitúty a záruky poskytované právnym poriadkom. Integrálnou súčasťou tohto práva je právo na relevantné, zákonu zodpovedajúce konanie súdov a iných orgánov Slovenskej republiky (I. ÚS 26/94), v ktorom sa uplatnia všetky zásady súdneho rozhodovania v súlade so zákonmi a pri aplikácii ústavných princípov. Pod porušením práva na spravodlivý proces (vo všeobecnosti) treba rozumieť taký postup súdu, ktorým sa účastníkom konania znemožní realizácia tých procesných práv, ktoré im právna úprava priznáva za účelom zabezpečenia spravodlivej ochrany ich práv a právom chránených záujmov.

14. Z práva na spravodlivé súdne konanie vyplýva povinnosť všeobecného súdu zaoberať sa účinne

námietkami, argumentmi a dôkaznými návrhmi strán (avšak) s výhradou, že majú význam pre rozhodnutie vo veci (I. ÚS 46/05). Z uvedeného potom vyplýva, že k porušeniu práva na spravodlivý proces v zmysle ustanovenia § 420 písm. f/ CSP môže dôjsť aj nepreskúmateľnosťou napadnutého rozhodnutia odvolacieho súdu (porov. I. ÚS 105/06, III. ÚS 330/2013, či 4Cdo/3/2019, 8Cdo/152/2018, bod 26., 5Cdo/57/2019, bod 9., 10.) alebo prekvapivosťou rozhodnutia vtedy, keď odvolací súd vydá rozhodnutie, ktoré nebolo možné na základe zisteného skutkového stavu veci predvídať, čím bola účastníkovi odňatá možnosť právne a skutkovo argumentovať vo vzťahu k otázke, ktorá sa s ohľadom na právny názor odvolacieho súdu javila ako významná pre jeho rozhodnutie, či rôznymi závažnými deficitmi v dokazovaní (tzv. opomenutý dôkaz, deformovaný dôkaz, porušenie zásady voľného hodnotenia dôkazov a pod.).

15. Najvyšší súd vo svojich rozhodnutiach opakovane uviedol, že z hľadiska prípustnosti dovolania v zmysle § 420 písm. f/ CSP nie je významný subjektívny názor dovolateľa tvrdiaceho, že sa súd dopustil vady zmätočnosti v zmysle tohto ustanovenia; rozhodujúce je výlučne zistenie (záver) odvolacieho súdu, že k tejto procesnej vade skutočne došlo (viď 3Cdo/41/2017, 3Cdo/214/2017, 8Cdo/5/2017, 8Cdo/73/2017). So zreteľom na to pristúpil aj v danom prípade k posúdeniu opodstatnenosti argumentácie dovolateľa, že procesne nesprávnym postupom súdov bolo zasiahnuté do jeho práva na spravodlivý proces.

16. V prvom rade dovolací súd konštatuje, že napadnuté rozhodnutie odvolacieho súdu spĺňa náležitosti odôvodnenia rozhodnutia (§ 393 ods. 2 v spojení s § 220 ods. 2 CSP) a preto ho, vo vzťahu k namietanej arbitrárnosti v jeho skutkových záveroch, nemožno považovať za nepreskúmateľné či nedostatočne odôvodnené. Z odôvodnenia rozsudku vyplýva vzťah medzi skutkovými zisteniami aj úvahami pri hodnotení dôkazov na jednej strane a právnymi závermi na strane druhej. V hodnotení skutkových zistení neabsentuje žiadna relevantná skutočnosť alebo okolnosť. Argumentácia odvolacieho súdu je koherentná a jeho rozhodnutie konzistentné, logické a presvedčivé, premisy v ňom zvolené, aj závery, ku ktorým na ich základe dospel, sú prijateľné pre právnickú aj laickú verejnosť. Z odôvodnenia rozhodnutia krajského súdu je zrejmé, z akých skutkových zistení a právnych úvah vychádzal, keď dospel k záveru o dôvodnosti uplatneného nároku žalobkyne v súvislosti s požadovaným určením. Na základe uvedeného možno vysloviť, že odvolací súd pri hodnotení skutkových zistení a skutkových záverov (ohľadom toho, že nebolo preukázané, že žalovaný 1/ mal na kúpu obchodného podielu rezervované výlučné finančné prostriedky mimo BSM) neopomenul vziať do úvahy žiadnu z namietanych skutočností, či skutočností, ktoré v konaní vyšli najavo. Za procesnú vadu konania podľa ustanovenia § 420 písm. f/ CSP nemožno považovať to, že žalovaný 2/ sa s rozhodnutím odvolacieho súdu nestotožňuje a že odvolací súd neodôvodnil svoje rozhodnutie podľa jeho predstáv. Samotná skutočnosť, že dovolateľ so skutkovými a právnymi závermi vyjadrenými v odôvodnení rozhodnutia odvolacieho súdu nesúhlasí a nestotožňuje sa s nimi, nemôže sama osebe viesť k založeniu prípustnosti dovolania podľa § 420 písm. f/ CSP, pretože do práva na spravodlivý proces nepatrí právo na to, aby bol účastník konania pred všeobecným súdom úspešný, teda aby sa všeobecný súd stotožnil s jeho právnymi názormi a predstavami, preberal a riadil sa ním predkladaným výkladom všeobecne záväzných predpisov, rozhodol v súlade s jeho vôľou a požiadavkami, ale ani právo vyjadrovať sa k spôsobu hodnotenia ním navrhnutých dôkazov súdom, prípadne dožadovať sa ním navrhnutého spôsobu hodnotenia vykonaných dôkazov (IV. ÚS 252/04, I. ÚS 50/04, I. ÚS 98/97, II. ÚS 3/97 a II. ÚS 251/03).

17. Pokiaľ žalovaný 2/ namietal vady zmätočnosti podľa § 420 písm. f/ CSP in concreto v nesprávnych skutkových záveroch či v nesprávnom hodnotení dôkazov (najmä svedeckých výpovedí, ohľadom nepreukázania toho, že žalovaný 1/ mal na kúpu obchodného podielu rezervované výlučné finančné prostriedky mimo BSM) dovolací súd uvádza, že dovolanie nepredstavuje opravný prostriedok, ktorý by mal slúžiť na odstránenie nedostatkov pri ustálení skutkového stavu veci. Dovolací súd nemôže v dovolacom konaní formulovať nové skutkové závery a rovnako nie je oprávnený preskúmať správnosť a úplnosť skutkových zistení, už len z toho dôvodu, že nie je oprávnený prehodnocovať vykonané dôkazy, pretože (na rozdiel od súdu prvej inštancie a odvolacieho súdu) v dovolacom konaní nemá možnosť vykonávať dokazovanie - porov. ustanovenie § 442 CSP, v zmysle ktorého dovolací súd

je viazaný skutkovým stavom tak, ako ho zistil odvolací súd. Dovoláním sa preto nemožno úspešne domáhať revízie skutkových zistení urobených súdmi prvej a druhej inštancie, ani prieskumu nimi vykonaného dokazovania. Dovolací súd síce má možnosť vyhodnotiť a posúdiť, či konanie nie je postihnuté rôznymi závažnými deficitmi v dokazovaní (tzv. opomenutý dôkaz, deformovaný dôkaz, porušenie zásady voľného hodnotenia dôkazov a pod.) a či konajúcimi súdmi prijaté skutkové závery nie sú svojvoľné, neutržateľné alebo prijaté v zrejmom omyle, ktorý by poprel zmysel a podstatu práva na spravodlivý proces (IV. ÚS 252/04), čím by mohlo dôjsť k vade zmätočnosti v zmysle § 420 písm. f/ CSP, avšak dovolací súd takúto vadu v posudzovanom spore nezistil.

18. Dovolací súd k námietke ohľadom vyhodnotenia jednotlivých dôkazov, najmä svedeckých výpovedí, zároveň pripomína, že podľa § 191 CSP dôkazy hodnotí súd podľa svojej úvahy, a to každý dôkaz jednotlivo a všetky dôkazy v ich vzájomnej súvislosti; pritom starostlivo prihliada na všetko, čo vyšlo za konania najavo, vrátane toho, čo uviedli strany. Nesprávne vyhodnotenie dôkazov bez toho, aby z toho plynúce skutkové závery boli svojvoľné či ústavne neutržateľné, nie je vadou konania v zmysle § 420 písm. f/ CSP.

18.1. Dovolací súd v okolnostiach preskúmvanej veci nezistil ústavnoprávne deficity v rámci zisťovania skutkového stavu veci, súdy nižších inštancií postupovali v súlade so základnými princípmi civilného sporového konania, a to najmä s princípom kontradiktórnosti sporového konania a prejednávacieho princípu (zásady formálnej pravdy) vyjadrených v čl. 8 a čl. 9 CSP, ako aj zásadou voľného hodnotenia dôkazov (čl. 15 CSP). Na základe výsledkov vykonaného dokazovania (podľa názoru dovolacieho súdu v dostatočnom rozsahu) výsluchom sporových strán a výsluchom svedkov (W. W., Z. N. a J. S. J. R.) dospeli k čiastočnému záveru, že žalovaný 1/ nemal na tento úkon rezervované vlastné výlučné finančné prostriedky. Nakoľko zo zápisnice z pojednávania z 3. októbra 2016 vyplýva, že žalovaný 1/ na otázku, odkiaľ mal peniaze na kúpu obchodného podielu, odpovedal, že tieto peniaze mal nasporené ešte v čase predtým, ako prišiel na Slovensko v roku 1997, avšak už vo výpovedi neuviedol, že by išlo o jeho vlastné oddelené prostriedky, ako to tvrdí žalovaný 2/, ale na otázku, či participovali jeho rodičia na zaplatení tejto kúpnej ceny, uviedol, že tieto peniaze boli výlučne jeho. Z uvedeného odvolací súd adekvátne vyvodil, že otázka, na ktorú odpovedal, sa netýkala manželky, resp. majetku patriaceho do BSM, preto ani z odpovede žalovaného 1/ nemožno osvedčiť, že by išlo o peniaze nielen nepatriace rodičom žalovaného 1/, ale zároveň oddelené od prostriedkov patriacich do BSM. Ani výpoveď svedka Z. N., otca žalovaného 1/ na pojednávaní konanom 30. novembra 2016, v ktorej potvrdil, že jeho syn mal našetrené doma peniaze a že tieto peniaze patrili jeho synovi, nevňuje do veci viacej svetla, keď z nej bolo možné usúdiť iba to, že išlo o finančné prostriedky, ktoré nepatrili otcovi žalovaného 1/, príp. jeho rodičom, ale žalovanému 1/, avšak nebolo potvrdené výpoveďou tohto svedka, že by malo ísť o výlučné a oddelené prostriedky nepatriace do BSM.

18.2. Pre konštatovanie nedôvodnosti dovolateľom namietanej arbitrárnosti súdov o neunesení dôkazného bremena žalovaným 2/ sú podstatné tiež závery odvolacieho súdu o právnej irelevantnosti preukazovania pôvodu peňazí žalovaného 1/, ktoré mal v Izraeli a ktoré mu otec posielal. Z výsledkov vykonaného dokazovania totiž vyplynulo, že zo strany žalovaného 1/ nedošlo k splneniu jeho záväzkovej povinnosti zo zmluvy o prevode a doposiaľ nezaplatil kúpnu cenu za obchodný podiel. Keďže predmetný obchodný podiel nebol vyplatený, nemohol byť žalovaným 1/ ani z týchto jeho prostriedkov nadobúdaný. Z uvedeného dôvodu je preto právne bezvýznamné ďalšie skúmanie toho, či finančné prostriedky, o ktorých je reč, patrili do BSM, alebo či išlo o oddelené prostriedky žalovaného 1/ mimo masy BSM. Preukázanie výlučných finančných prostriedkov žalovaného 1/ by malo význam iba pri skúmaní sekundárnych dopadov a možných nepriamych dôsledkov právneho úkonu vo sfére majetku patriaceho do BSM (v nadväznosti na nález I. ÚS 26/2010, ktorého interpretáciu formulácie „vybavovanie vecí týkajúcich sa spoločných vecí“ dovolateľ aj tak nepovažoval za správnu).

18.3. Z uvedených hľadísk preto nemožno postupu súdov nižších inštancií nič vytknúť a námietky žalovaného 2/ vyjadrené v tomto smere preto dovolací súd považoval z aspektu prípustnosti a dôvodnosti dovolania podľa § 420 písm. f/ CSP za neopodstatnené.

19. Pre úplnosť tiež najvyšší súd poznamenáva, že do obsahu základného práva podľa čl. 46 ods. 1 Ústavy Slovenskej republiky nepatrí právo procesnej strany vyjadrovať sa k spôsobu hodnotenia navrhnutých dôkazov súdom, prípadne sa dožadovať navrhnutého spôsobu hodnotenia vykonaných

dôkazov (porovnaj I. ÚS 97/97). Dovolací súd na tomto mieste opakovane zdôrazňuje, že nie je porušením práva na spravodlivý proces iné hodnotenie vykonaných dôkazov, skutkových tvrdení strán, ako aj iný právny názor súdu na dôvodnosť podaného návrhu, resp. uplatnených námietok. Právo na súdnu ochranu nemožno stotožňovať s procesným úspechom strany sporu, z čoho vyplýva, že všeobecný súd nemusí rozhodovať v súlade so skutkovým a právnym názorom strán sporu (účastníkov konania), vrátane ich dôvodov a námietok (II. ÚS 4/94, II. ÚS 3/97, I. ÚS 204/2010).

20. Keďže dovolací súd dospel k záveru, že žalovaný 2/ neopodstatnene namieta, že odvolací súd (prípadne súd prvej inštancie) nesprávnym procesným postupom mu znemožnil uskutočňovať jemu patriace procesné práva v takej miere, že došlo k porušeniu práva na spravodlivý proces (§ 420 písm. f/ CSP), pristúpil k posúdeniu dovolania žalovaného 2/ aj z hľadiska ďalšieho uplatneného dovolacieho dôvodu - nesprávneho právneho posúdenia veci odvolacím súdom.

21. Žalovaný 2/ vyvodzuje prípustnosť dovolania z ustanovenia § 421 ods. 1 písm. a/ CSP (odvolací súd sa svojím rozhodnutím odklonil od ustálenej rozhodovacej praxe dovolacieho súdu). Pre právnu otázku, ktorú má na mysli § 421 ods. 1 písm. a/ CSP, je charakteristický „odklon“ jej riešenia, ktorý zvolil odvolací súd, od ustálenej rozhodovacej praxe dovolacieho súdu. Ide tu teda o situáciu, v ktorej sa už rozhodovanie senátov dovolacieho súdu ustálilo na určitom riešení právnej otázky, odvolací súd sa však svojím rozhodnutím odklonil od „ustálenej rozhodovacej praxe dovolacieho súdu“.

22. Z obsahu dovolania je zrejmé, že dovolateľ považuje ako nesprávne právne posúdenú otázku, že na transakciu nadobúdania obchodného podielu žalovaným 1/ (manžela žalobkyne) bola súdmi nižších inštancií pripustená aplikácia ustanovenia § 145 ods. 1 Občianskeho zákonníka. Nesúhlas s takýmto právnym posúdením odôvodnil tým, že zmluvou o prevode obchodného podielu na seba žalovaný 1/ ako nadobúdateľ prevzal len záväzok k úhrade kúpnej ceny za prevádzaný obchodný podiel, ktorý sa ešte iba má nadobudnúť a ktorého majetková hodnota sa potenciálne majetkovo vysporiadava pri zániku bezpodielového spoluvlastníctva. Avšak záväzok na zaplatenie na seba preberá iba manžel, ktorý obchodný podiel kupuje. V okolnostiach konkrétnej veci mal za to, že sa nejedná o tzv. spoločnú vec manželov v zmysle predmetného zákonného ustanovenia, v dôsledku čoho súdy nižších inštancií za použitia nálezu ústavného súdu I. ÚS 26/2010 z 8. decembra 2010 dospeli k nesprávnemu právnemu záveru o relatívnej neplatnosti zmluvy o prevode obchodného podielu. Dovolateľ teda vymedzil právnu otázku, pri riešení ktorej sa mal (s poukazom na rozhodnutia najvyššieho súdu sp. zn. 3Cz 57/1973, 2Cdo/99/2009, 4Cdo/234/2010, 4Cdo/28/2019, R 61/1973, R 71/1994) odvolací súd odkloniť od ustálenej rozhodovacej praxe dovolacieho súdu. Právnym posúdením veci je aplikácia práva na zistený skutkový stav; je to činnosť súdu spočívajúca v podradení zisteného skutkového stavu príslušnej právnej norme, ktorá vedie súd k záveru o právach a povinnostiach účastníkov právneho vzťahu. Súd pri tejto činnosti rieši právne otázky (questio iuris). Právne posúdenie je všeobecne nesprávne, ak sa súd dopustil omylu pri tejto činnosti, t. j. ak posúdil vec podľa právnej normy, ktorá na zistený skutkový stav nedopadá, alebo správne určenú právnu normu nesprávne vyložil, prípadne ju na daný skutkový stav nesprávne aplikoval.

23. Najvyšší súd v nadväznosti na uvedené skúmal, či dovolanie žalovaného 2/ je v zmysle § 421 ods. 1 písm. a/ CSP prípustné; v prípade odklonu od ustálenej rozhodovacej praxe dovolacieho súdu sa dôvod prípustnosti musí viazať na konkrétnu ustálenú rozhodovaciu prax najvyššieho súdu, ktorá nebola rešpektovaná zo strany odvolacieho súdu, a to v tom, že odvolací súd zaujal iný právny záver, než aký v konkrétnej právnej otázke zaujal najvyšší súd. Totiž jednotnou interpretáciou zákona sa zabezpečuje jednota uplatnenia právnej úpravy v rovnakých prípadoch, zvyšuje sa istota subjektom práva. Dovolací súd preskúmaním obsahu dovolania zistil, že dovolateľ si splnil túto povinnosť, uviedol konkrétne rozhodnutia dovolacieho súdu, od ktorého sa odvolací súd podľa neho odchyľil, a to rozhodnutia najvyššieho súdu sp. zn. 3Cz 57/1973, 2Cdo/99/2009, 4Cdo/234/2010, 4Cdo/28/2019, R 61/1973, R 71/1994, 4Cdo/234/2010. Zároveň aj uviedol, v čom sa odvolací súd v prejednávanej veci odchyľil (podľa jeho názoru) od ustálenej súdnej praxe dovolacieho súdu, na ktorú odkazuje v rámci svojho podaného dovolania.

23.1. V zmysle záverov najvyššieho súdu vyjadrených v rozhodnutí publikovanom ako judikát R

71/2018 patria do pojmu „ustálená rozhodovacia prax dovolacieho súdu“ predovšetkým stanoviská alebo rozhodnutia najvyššieho súdu, ktoré sú (ako judikáty) publikované v Zbierke stanovísk najvyššieho súdu a rozhodnutí súdov Slovenskej republiky. Súčasťou ustálenej rozhodovacej praxe dovolacieho súdu je tiež prax vyjadrená opakovane vo viacerých nepublikovaných rozhodnutiach najvyššieho súdu, alebo dokonca aj v jednotlivom, dosiaľ nepublikovanom rozhodnutí, pokiaľ niektoré neskôr vydané (nepublikované) rozhodnutia najvyššieho súdu názory obsiahnuté v skoršom rozhodnutí nespochybnili, prípadne tieto názory akceptovali a z hľadiska vecného na ne nadviazali. Do ustálenej rozhodovacej praxe dovolacieho súdu treba zahrnúť aj naďalej použiteľné, legislatívnymi zmenami a neskoršou judikatúrou neprekonané civilné rozhodnutia a stanoviská publikované v Zbierkach súdnych rozhodnutí a stanovísk vydávaných Najvyššími súdmi ČSSR a ČSFR, ďalej v Bulletinu Najvyššieho súdu ČSR a vo Výbere rozhodnutí a stanovísk Najvyššieho súdu SSR a napokon aj rozhodnutia, stanoviská a správy o rozhodovaní súdov, ktoré boli uverejnené v Zborníkoch najvyšších súdov č. I., II. a IV. vydaných SEVT Praha v rokoch 1974, 1980 a 1986.

23.2. Pod pojem ustálenej súdnej praxe dovolacieho súdu v zmysle § 421 ods. 1 CSP teda nemožno zahrnúť rozhodnutia Ústavného súdu Slovenskej republiky. Tento záver vyplýva prioritne z toho, že dovolacím súdom je iba Najvyšší súd Slovenskej republiky, teda žiaden iný súd Slovenskej republiky. Sekundárne treba zdôrazniť, že súdna moc je v Slovenskej republike rozdelená medzi všeobecné súdy a ústavný súd, čo vyplýva aj z vnútornej štruktúry ústavy (siedma hlava má dva oddiely, kde prvý upravuje ústavné súdnictvo a druhý všeobecné súdnictvo). Pri uplatňovaní právomoci nezávislého súdneho orgánu ochrany ústavnosti ústavný súd nemôže zastupovať všeobecné súdy, ktorým predovšetkým prislúcha interpretácia a aplikácia zákonov. Sú to teda všeobecné súdy, ktorým ako „pánom zákonov“ prislúcha chrániť princípy spravodlivého procesu na zákonnej úrovni. Úloha ústavného súdu pri rozhodovaní o sťažnosti pre porušenie základného práva na súdnu ochranu (resp. práva na spravodlivé súdne konanie) rozhodnutím súdu sa obmedzuje na kontrolu zlučiteľnosti účinkov interpretácie a aplikácie zákonných predpisov s ústavou alebo medzinárodnou zmluvou o ľudských právach a základných slobodách najmä v tom smere, či závery všeobecných súdov sú dostatočne odôvodnené, či nie sú arbitrárne alebo svojvoľné s priamym dopadom na niektoré zo základných práv a slobôd (napr. I. ÚS 19/02, I. ÚS 27/04, I. ÚS 74/05, I. ÚS 241/07).

23.3. Na druhej strane požiadavka predvídateľnosti súdnych rozhodnutí ako základný atribút právnej istoty je v zmysle čl. 2 ods. 2 CSP napĺňaná prostredníctvom ustálenej rozhodovacej praxe najvyšších súdnych autorít, medzi ktoré sa vzhľadom na potrebu výkladu čl. 2 CSP vo funkčnej jednote s čl. 3 CSP zaradzujú okrem najvyššieho súdu aj ústavný súd, Európsky súd pre ľudské práva a Súdny dvor Európskej únie (pozri II. ÚS 574/2021). Judikatúra ústavného súdu dotvára precedenčnú záväznosť ustálenej rozhodovacej praxe dovolacieho súdu v tom zmysle, že potvrdzuje ústavnú súladnosť dotknutej interpretácie a aplikácie právnej úpravy realizovanej najvyšším súdom. Podmienkou precedenčnej záväznosti toho-ktorého rozhodnutia nie je absolútna totožnosť so všetkými skutkovými okolnosťami prejednávanej veci. Predpokladom precedenčnej záväznosti je podobnosť týkajúca sa relevantných, ťažiskových okolností prejednávanej veci.

23.4. Pokiaľ teda ústavný súd vyslovil názor na riešenie tej-ktorej otázky ako jedna z najvyšších súdnych autorít (čl. 2 ods. 2 CSP), je potrebné aby dovolací súd k tejto skutočnosti pri rozhodovaní prihliadol.

24. Vzhľadom na skutočnosť, že dovolateľom uplatnený dovolací dôvod bol vymedzený spôsobom uvedeným v § 432 ods. 2 CSP, dovolací súd dospel k záveru, že bol splnený predpoklad prípustnosti dovolania vyplývajúci z ustanovenia § 421 ods. 1 písm. a/ CSP a na tomto základe podrobil rozsudok odvolacieho súdu meritórnemu dovolaciemu prieskumu; pristúpil k posúdeniu dôvodnosti dovolania z hľadiska uplatneného dovolacieho dôvodu, t. j. z hľadiska právneho posúdenia veci odvolacím súdom vo vymedzenej právnej otázke. Meritórne rozhodnutie záviselo od vyriešenia právnej otázky, či „úkon nadobúdania obchodného podielu manželom žalobkyne zmluvou o prevode obchodného podielu, ktorou žalovaný 1/ ako nadobúdateľ na seba prevzal len záväzok k úhrade kúpnej ceny za obchodný podiel, ktorý sa ešte iba má nadobudnúť, je právnym úkonom týkajúcim sa spoločných vecí.“

25. Podľa § 145 ods. 1 Občianskeho zákonníka bežné veci týkajúce sa spoločných vecí môže vybavovať každý z manželov. V ostatných veciach je potrebný súhlas oboch manželov; inak je právny úkon neplatný.

26. Ústavný súd v náleze z 8. decembra 2010 sp. zn. I. ÚS 26/2010 uviedol, že najvyšší súd prílišným formalizmom a neprípustne zužujúcou interpretáciou právnej normy bez zohľadnenia všetkých okolností prípadu dospel k záverom, ktoré sú extrémne nespravodlivé, a teda zasahujúce do základných práv žalobkyne na súdnu ochranu a na spravodlivé súdne konanie. Vychádzal z toho, že „na jednej strane stojí skutočnosť, že v zmysle staršej judikatúry (od ktorej sa najvyšší súd neodklonil) ide len o záväzok manžela sťažovateľky, čo viedlo najvyšší súd k záveru, že nešlo o vybavovanie vecí týkajúcich sa spoločných vecí. Na druhej strane je však právnym dôsledkom tohto úkonu právny stav, že v prípade nesplnenia tohto záväzku manželom sťažovateľky sa veriteľ môže domáhať v exekučnom konaní uspokojenia svojej pohľadávky aj z majetku patriaceho do BSM, teda napr. predajom spoločných vecí - hnutelných či nehnuteľných tvoriacich masu BSM (§ 147 ods. 1 Občianskeho zákonníka). Z tohto pohľadu sa nesporne javí, že účinky tohto právneho úkonu (pristúpenie k záväzku) sa môžu prejaviť aj vo sfére spoločných vecí tak, ako to má na mysli práve § 145 ods. 1 Občianskeho zákonníka. Na tomto nič nemení ani skutočnosť, že samotný právny úkon (dohoda o pristúpení k záväzku) zaväzuje len manžela sťažovateľky. Pri interpretácii obsahu normatívneho textu - „vyravovanie vecí týkajúcich sa spoločných vecí“ - pritom podľa ústavného súdu všeobecné súdy nemôžu vychádzať len z bezprostredného (priameho) vzťahu k spoločným veciam (tak ako to zohľadnil v záveroch rozsudku najvyšší súd), ale musia zohľadniť aj možné právne účinky konkrétneho právneho úkonu vo sfére spoločných vecí. Z okolností prípadu nevyplýva, že by manžel sťažovateľky vlastnil majetok relevantnej hodnoty mimo BSM, ktorý by mohol byť predmetom exekučného uspokojenia jeho veriteľa. BSM vzniklo uzavretím manželstva v roku 1971 a jeho rozsah nebol následne dohodou v zmysle § 143a Občianskeho zákonníka modifikovaný. Totiž, ak by manžel sťažovateľky mimo masy BSM vlastnil majetok relevantnej hodnoty, ktorý by mohol byť predmetom exekučného uspokojenia jeho veriteľa, dalo by sa súhlasiť so záverom najvyššieho súdu, že dohoda o pristúpení k záväzku sa netýka spoločných vecí, a preto je vyňatá z aplikácie § 145 ods. 1 Občianskeho zákonníka. V opačnom prípade (ktorému nasvedčuje obsah vyžiadaného súdneho spisu) je však nesporné, že účinky dohody o pristúpení k záväzku uzavretej len jedným z manželov sa v prípade jej exekučného vymáhania prejaví aj vo sfére spoločných vecí, resp. vo sfére majetku patriaceho do BSM. Za týchto okolností - a to je v prerokovanej veci rozhodujúce - sa tento právny úkon týka vybavovania spoločných vecí, pretože sťažovateľka v dôsledku jeho účinkov môže byť v rámci exekúcie pozbavená spoluvlastníctva svojho majetku.“

27. Súdna prax už veľmi dávno zaujala záver, že vybavovanie spoločných vecí manželov zahŕňa tak správu, ako aj dispozíciu s majetkom, napr. dispozíciu s úsporami (R 46/1966, R 104/1967). Tento záver bol potvrdený v rozbere Najvyššieho súdu ČSR (R 42/1972) a v judikatúre Najvyššieho súdu SSR (R 61/1973), v ktorej bolo vyslovené, že vybavovanie vecí týkajúcich sa spoločných vecí zahŕňa tak dispozíciu spoločnými vecami, ako aj ich správu. K ručiteľskému záväzku jedného z manželov nie je potrebný súhlas druhého manžela. Prevzatím ručiteľského záväzku jedným z manželov nevzniká spoločný ručiteľský záväzok oboch manželov. Vychádzalo sa zo záveru, že prevzatie ručiteľského záväzku jedným z manželov nie je právnym úkonom, ktorý by bolo možno charakterizovať ako dispozíciu so spoločnou vecou alebo vykonávanie správy spoločných vecí oboch manželov, ale ide o úkon spadajúci do výlučnej dispozičnej sféry každého z manželov osobitne. Týmto úkonom sa totiž nezakladajú druhému manželovi žiadne práva ani povinnosti. Na tento judikát nadviazala súdna prax (Sborník stanovisek, zpráv o rozhodování soudů a soudních rozhodnutí Nejvyšších soudů ČSSR, ČSR a SSR IV. 1970 - 1983, str. 495) následne tak, že zmluvu o pôžičke uzavretú len jedným z manželov (3 Cz 57/73) alebo uznanie dlhu len jedným z manželov (3 Cz 27/86) nepovažovali za vybavovanie vecí týkajúcich sa spoločných vecí, keďže nejde ani o dispozíciu, ani o správu spoločných vecí. Súhlas druhého z manželov tak nebol potrebný. Najvyšší súd aj v neskoršej ponovembrovej rozhodovacej činnosti dospel k záveru, že medzi vybavovanie vecí týkajúcich sa spoločných vecí nepatrí ani vypožičanie auta len jedným z manželov (R 71/1994), ani prevzatie ručenia (R 1/1998), ani pristúpenie k záväzku tretej osoby a ani súhlas s vykonateľnosťou notárskej zápisnice (4Cdo/123/2008, 4Cdo/234/2010). Za zmienku stojí, že česká judikatúra bola dokonca ešte plodnejšia. Rovnako ako tá slovenská potvrdila dovtedajšie závery tak ohľadne ručenia (29Odo/398/2005, 32Cdo/4885/2011, 32Cdo/1728/2013), ako aj ohľadne pôžičky, resp. úveru a ich uznania (29Odo/162/2005, 33Cdo/373/2007, 33Odo/690/2005, 22Cdo/1230/2009, 33Cdo/3775/2007, 29Cdo/1969/2000). Navyše

ich rozšírila napr. aj na sprostredkovateľskú zmluvu (33Odo/533/2005, 28Cdo/2199/2008) či zmluvu o poskytnutí štátneho príspevku (33Odo/1080/2004, 33Odo/1766/2006).

28. Právna teória je rovnako vzácnou jednotou (už niekoľko desaťročí) v tom, že ustanovenie § 145 Občianskeho zákonníka sa vzťahuje len na právne úkony týkajúce sa spoločných vecí, t. j. vecí, ktoré už sú súčasťou bezpodielového spoluvlastníctva. Právna možnosť uzavierať zmluvy len jedným z manželov nebola existenciou bezpodielového spoluvlastníctva nijako obmedzená. Na týchto záveroch zotrvali tak učebné texty (KNAPP, V., PLANK, K., et al. Učebnice československého občianskeho práva. Svazek II. Praha: Orbis, 1965, ďalej KNAPP, V., LUBY, Š., et al. Československé občianske právo. 2. zväzok. 2. vydanie. Bratislava: Obzor, 1974, alebo LAZAR, J., ŠVESTKA, J., et al. Československé občianske právo. 1. zväzok. Bratislava: Obzor, 1986) ako aj osobitné monografie. Vnímanie ustanovenia § 145 bolo stále také, že upravuje len priame úkony týkajúce sa spoločnej veci, t. j. „nakladanie a dispozíciu;“ ochrana pred sekundárnymi dopadmi sa mu nepriznávala (RADVANOVÁ, S., ŠTĚPINA, J. Majetkové otázky v manželstve a rodine. Praha: Orbis, 1967, s. 26.). Záver, že § 145 Občianskeho zákonníka nedopadá na úkony so sekundárnym účinkom, zastával aj pomerne často citovaný komentár z r. 1987 (ČEŠKA, Z., et al. Občianský zákoník: Komentář. Díl 1., Zásady, § 1 až 221. Praha: Panorama, 1987).

29. Ani poprevratová právna teória neprišla k iným záverom. Najnovšia vysokoškolská učebnica občianskeho práva hmotného (LAZAR, J., et al. Občianske právo hmotné. 1. zväzok. Bratislava: IURIS LIBRI, 2014, s. 523) uvádza, že „§ 145 sa vzťahuje len na právne úkony týkajúce sa spoločných vecí, t. j. vecí, ktoré už sú súčasťou bezpodielového spoluvlastníctva.“ Preto podľa prof. C. ak napr. „zmluvu o pôžičke ako dlžník uzavrie len jeden z manželov, nepotrebuje na to súhlas druhého manžela, pretože zmluvou o pôžičke sa peňažné prostriedky ešte len nadobúdajú.“ Žiadny sekundárny dopad - ktorý záväzok jedného z manželov nesporne mať môže - nespomína (treba dodať, že viac ako tri roky po zverejnení nálezu ústavného súdu I. ÚS 26/2010). Možno preto spoľahlivo konštatovať, že ani v právnej teórii sa za viac ako 60 rokov nikdy nepresadil názor obdobný tomu, aký zastáva ústavný súd vo svojom náleze I. ÚS 26/2010. A to napriek tomu, že negatíva zákonnej úpravy si právna teória veľmi dobre uvedomovala, nakoľko druhý z manželov je v zmysle § 147 povinný strpieť uspokojenie veriteľovej pohľadávky aj z bezpodielového spoluvlastníctva. Opačný výklad by totiž neodôvodnene podkopával princíp ochrany tretích osôb (veriteľov) a dlžníkov by priamo viedol k tomu, ako sa vyhnúť plneniu záväzkov.

30. Pokiaľ ide o účel zákona, úprava bezpodielového spoluvlastníctva obsiahnutá v § 143 a nasl. nesmeruje k ochrane spoločného majetku pred sekundárnymi dopadmi úkonov jedného z manželov. Inak by zákonodarca v § 147 ods. 1 Občianskeho zákonníka nezakotvil možnosť, aby sa pohľadávka veriteľa len jedného z manželov mohla pri výkone rozhodnutia uspokojiť i z majetku patriaceho do bezpodielového spoluvlastníctva manželov; ak by nejaká snaha o ochranu spoločného majetku predsa len existovala, § 147 ods. 1 by ju znehoval.

31. O tom, že zákonodarca chcel v ustanovení § 145 ods. 1 Občianskeho zákonníka riešiť len priame nakladanie so spoločnou vecou, a nie sekundárne dopady, svedčí podľa názoru dovolacieho súdu aj systematika Občianskeho zákonníka. Úprava bezpodielového spoluvlastníctva je totiž zaradená do jeho druhej časti venovanej vecným právam, konkrétne do jej druhej hlavy pojednávajúcej o spoluvlastníckom práve. Táto systematika naznačuje, že § 145 ods. 1 sa týka výkonu vlastníckeho práva, teda práva vec držať, užívať, požívať jej plody a nakladať s ňou. Pri záväzkoch, ktoré majú len sekundárny vzťah k spoločnej veci, akými sú napr. pristúpenie k dlhu či prijatie pôžičky alebo úveru, sa však ani jedno z týchto práv nevykonáva. Tento záver potvrdzuje aj skutočnosť, že § 145 má skoro na slovo rovnaké znenie, aké mal § 138 (zrušený od 1.1.1992), ktorý sa týkal podielového spoluvlastníctva a ktorý sa bezpochyby vzťahoval len na priame nakladanie so spoločnou vecou. Je iba málo pravdepodobné, že zákonodarca mal úmysel totožným textom vyjadriť v rámci jednej a tej istej časti Občianskeho zákonníka niečo iné pre podielové a niečo iné pre bezpodielové spoluvlastníctvo. Práve naopak: možno z toho vyvodíť jeho zámer, aby sa pod spojením „vybavovanie vecí týkajúcich sa spoločných vecí“ rozumelo len priame nakladanie a správa spoločného majetku. Ak by chcel zákonodarca toto spojenie chápať v manželských vzťahoch širšie, vyjadril by to odlišnou textáciou (Hlušák, M.: Manželia a dlhy. Kritika

nálezu Ústavného súdu SR. In Bulletin slovenskej advokácie č. 6/2015).

32. Sumarizujúc vyššie uvedené právne-teoretické východiská a ustálenú rozhodovaciu prax dovolacieho súdu, vec prejednávajúci senát najvyššieho súdu v danej veci zdieľa názor súladný s väčšinovým názorom súdnej praxe (R) a právnej teórie. S názorom vyjadreným v rozhodnutí v ústavného súdu v náleze z 8. decembra 2010 sp. zn. I. ÚS 26/2010 sa dovolací súd nestotožňuje, nakoľko ani ústavne konformný výklad, o ktorý sa ústavný súd opiera, nie je dostatočný na odklon od doterajšej judikatúry.

33. Ústavný súd už v minulosti judikoval, že základom interpretácie a aplikácie každej právnej normy v materiálnom právnom štáte je určenie účelu právnej úpravy, vymedzenie jej rozsahu a identifikácia jej obsahu (m. m. II. ÚS 171/05). Podľa konštantnej judikatúry Ústavného súdu treba pri interpretácii právnych noriem v prvom rade vychádzať z jazykového výkladu, ktorý sa musí následne konfrontovať so systematickými súvislosťami, účelom zákona a požiadavkou ústavne súladného výkladu. Až v prípade, ak si to vyžaduje niektorá z týchto okolností, sa treba od znenia zákona odkloniť (napr. III. ÚS 341/07).

34. Ustanovenie § 145 Občianskeho zákonníka sa vzťahuje na právne úkony týkajúce sa spoločných vecí, t. j. vecí, ktoré už sú súčasťou bezpodielového spoluvlastníctva. Právna možnosť uzavierať zmluvy len jedným z manželov nie je existenciou bezpodielového spoluvlastníctva nijako obmedzená. Tieto úkony sa priamo netýkajú už nadobudnutého majetku v BSM. Uzavretím takýchto zmlúv len jedným z manželov teda nevzniká spoločný záväzok manželov, ale iba individuálny záväzok toho manžela, ktorý zmluvu sám uzatvoril. V širšom kontexte existencie spoločného majetku manželov sa však takýto záväzok dotýka spoločného majetku manželov, nakoľko podľa § 147 Občianskeho zákonníka platí, že pohľadávka veriteľa len jedného z manželov, ktorá vznikla za trvania manželstva, môže byť pri výkone rozhodnutia uspokojená i z majetku patriaceho do bezpodielového spoluvlastníctva manželov. Nepriaznivé dopady vyplývajúce z tohto ustanovenia pre toho manžela, voči ktorému veriteľ nemá pohľadávku, sú dôsledkom existencie bezpodielového spoluvlastníctva, s ktorým je spätá nutnosť vzájomného zdieľania majetkového osudu manželov do doby, pokiaľ ich bezpodielové spoluvlastníctvo trvá. Vzhľadom na konštrukciu, vznik a rozsah bezpodielového spoluvlastníctva manželov možno eliminovanie týchto nepriaznivých dopadov riešiť len zmenou rozsahu bezpodielového spoluvlastníctva alebo jeho zánikom.

35. Vychádzajúc z obsahu ustanovenia § 145 ods. 1 Občianskeho zákonníka a z ustálenej rozhodovacej praxe dovolacieho súdu, ktorej zásadnú zmenu v tejto otázke neprinieslo ani rozhodnutie ústavného súdu sp. zn. I. ÚS 26/2010, ktorým odvolací súd v danej veci argumentoval, niet pochyb o tom, že zmyslu a účelu ustanovenia § 145 ods. 1 Občianskeho zákonníka zodpovedá taký výklad, podľa ktorého zmluva o prevode obchodného podielu, ktorou jeden z manželov ako nadobúdateľ na seba prevzal záväzok k úhrade kúpnej ceny za obchodný podiel, ktorý sa ešte len má nadobudnúť, sa bezprostredne nedotýka predmetu bezpodielového spoluvlastníctva manželov, t. j. nejedná sa o právny úkon týkajúci sa spoločných vecí, čo vylučuje samotnú aplikáciu § 145 ods. 1 Občianskeho zákonníka. Na ďalšie ozrejmienie veci dovolací súd dodáva, že ak má byť na základe právneho úkonu nejaká vec, t. j. v širšom zmysle majetok (vrátane majetkových hodnôt akou je i obchodný podiel v obchodnej spoločnosti) ešte len do bezpodielového spoluvlastníctva manželov získaná, nejde o právny úkon týkajúci sa spoločnej vecí, vzhľadom k čomu manžel k takémuto právnomu úkonu nebude potrebovať súhlas druhého manžela ani vtedy, ak pôjde o inú než bežnú záležitosť. Zo zmluvy bude zaviazaný a oprávnený iba on sám. Skutočnosť, že na zaplatenie kúpnej ceny majú byť bez súhlasu druhého manžela použité spoločné prostriedky, nečiní kúpnu zmluvu neplatnou. Táto skutočnosť môže mať význam iba vo vnútornom vzťahu medzi manželmi.

35. Zhrnuté a podčiarknuté, za právne úkony týkajúce sa spoločných vecí treba považovať tie, pri ktorých dochádza k dispozícii s predmetom bezpodielového spoluvlastníctva alebo k výkonu jeho správy. Týmto predmetom podľa § 143 Občianskeho zákonníka môže byť len to, čo môže byť predmetom vlastníctva, teda iba veci v právnom zmysle, t. j. ovládateľné hmotné predmety a ovládateľné

prírodné sily, ktoré slúžia potrebám ľudí. Za predmet vlastníctva a teda ani bezpodielového spoluvlastníctva manželov sa nepovažujú pohľadávky a záväzky, ktoré sa riadia všeobecným právnym režimom záväzkových vzťahov. Na tomto závere nič nemení to, že pri zániku bezpodielového spoluvlastníctva sa vykonáva aj vyporiadanie spoločných pohľadávok a záväzkov manželov podľa zásad platných pre vyporiadanie tohto spoluvlastníctva, ide o vyporiadanie bezpodielového spoluvlastníctva v širšom zmysle. Názor zaujatý v rozhodnutí ústavného súdu vo veci sp. zn. I. ÚS 26/2010 sa v rozhodovacej činnosti dovolacieho súdu doteraz nepresadil (porov. rozhodnutia najvyššieho súdu sp. zn. 5Cdo/148/2017, 1Cdo/27/2017, 8Cdo/263/2019); rovnako ani teraz sa vec prejednávajúci senát 4C nedokáže stotožniť s interpretáciou formulácie „vybavovanie vecí týkajúcich sa spoločných vecí“ akú zvolil ústavný súd.

36. Dovolací súd pripomína, že zákon zveruje zjednocovanie judikatúry všeobecných súdov do právomoci najvyššieho súdu a nie ústavného súdu (k tomu viď § 8 ods. 3 zákona č. 757/2004 Z. z. o súdoch). Predmetnú skutočnosť vo svojich rozhodnutiach opakovane zdôrazňuje aj ústavný súd (rovnako aj I. ÚS 199/07, I. ÚS 235/07, I. ÚS 256/08, I. ÚS 494/2020, II. ÚS 810/2016, III. ÚS 756/2017 a IV. ÚS 366/2018). Úlohou ústavného súdu nie je zastupovať všeobecné sudy, ktorým predovšetkým prislúcha interpretácia a aplikácia zákonov. Jeho úloha sa obmedzuje na kontrolu zlučiteľnosti účinkov takejto interpretácie a aplikácie s ústavou alebo kvalifikovanou medzinárodnou zmluvou o ľudských právach a základných slobodách. Posúdenie vecí všeobecným súdom sa môže stať predmetom kritiky zo strany ústavného súdu iba v prípade, ak by závery, ktorými sa všeobecný súd vo svojom rozhodovaní riadil, boli zjavne neodôvodnené alebo arbitrárne. V novšej judikatúre ústavný súd zvyčajne aj tú skutočnosť, že od 1. júla 2016 je zabezpečenie jednoty rozhodovania a jednoty judikatúry predovšetkým úlohou veľkého senátu najvyššieho súdu (podľa § 48 CSP) s tým, že do týchto kompetencií najvyššieho súdu nemá ústavný súd oprávnenie zasahovať (rovnako aj I. ÚS 136/2019 a II. ÚS 252/2019).

37. Niet pochýb o tom, že zákonodarca sa v otázke, koho záujmy uprednostniť, priklonil na stranu veriteľa; ak by uprednostnil manžela nedlžníka, bol by to (naopak) práve veriteľ, kto by sa ľahko mohol dostať do extrémne nespravodlivej situácie. Podstata bezpodielového spoluvlastníctva spočíva v tom, že vec nadobudnutá len jedným z manželov, až na malé výnimky, vždy spadne do tohto spoluvlastníctva. Na druhej strane to ale spôsobuje, že manželia majú len obmedzené oddelené majetky. Preto je logické, že veriteľ sa môže domáhať uspokojenia svojej pohľadávky aj zo spoločných vecí. Veď inak, ako správne vyvodila právna teória, by sa jeho pohľadávka mohla stať nedobytnou, a to i v prípade, ak jeho dlžník majetok na jej úhradu - hoci vo forme bezpodielového spoluvlastníctva - reálne má. Hodno tiež poznamenať, že veritelia majú len obmedzené možnosti, ako negatívnym dôsledkom na ich strane predísť. Nevedia, či ich dlžník v manželstve je, a ak aj áno, či jeho záväzok prekračuje hranice bežnosti, resp. či dlžníkov vlastný, oddelený majetok je dostatočný na splnenie alebo vymoženie tohto záväzku. Z existencie § 147 Občianskeho zákonníka preto nepochybne vyplýva, že zákonodarca prípadnú nespravodlivosť (a to aj extrémnu) na strane manželov nedlžníkov nepovažoval za natoľko dostatočnú, aby prevážila nad negatívnymi dopadmi na strane veriteľov a rozhodol sa uprednostniť práve záujmy veriteľov. Okrem toho, taká súdna prax, ktorá by zaviedla výklad zákona smerujúci k možnosti zneplatňovania prevodov obchodných podielov z dôvodu neexistencie súhlasu zo strany manžela (manželky) nadobúdateľa obchodného podielu, by fakticky znamenala ochromenie praktického fungovania obchodných spoločností a vnesla by neprímeranú mieru neistoty do obchodnoprávných vzťahov.

38. Záverom dovolací súd považuje za potrebné ešte uviesť, že ak právna úprava vyhovuje princípom materiálneho právneho štátu, t. j. nie je vo svojej podstate nedemokratická, nemožno sa od nej odkláňať len preto, že v istej oblasti vyvoláva nespravodlivosť. Predovšetkým nie vtedy, ak táto nespravodlivosť má svoje ratio (ochrana veriteľov) a ak je len dôsledkom stretu viacerých nespravodlívostí, kde sa zákonodarca musel prikloniť na tú či onú stranu. Takáto nespravodlivosť by nemala byť dôvodom pre zásadný odklon od zvyčajného zmyslu zákonného textu, ktorý je podložený bohatou a presvedčivou právnou teóriou i ustálenou judikatúrou. Takýto odklon a zmena leží na pleciah zákonodarcu.

39. Vzhľadom na opodstatnenosť námietky dovolateľa, že napadnutý rozsudok odvolacieho súdu sa riešením predmetnej právnej otázky odklonil od ustálenej rozhodovacej praxe dovolacieho súdu, dospel dovolací súd k záveru, že dovolanie žalovaného 2/ je nielen prípustné podľa § 421 ods. 1 písm. a/ CSP, ale aj dôvodné (§ 432 ods. 2 CSP) a teda je potrebné napadnuté rozhodnutie odvolacieho súdu zrušiť (§ 449 ods. 1 CSP) a vec mu vrátiť na ďalšie konanie (§ 450 CSP). S prihliadnutím na dôvod zrušenia napadnutého rozsudku odvolacieho súdu a jeho význam pre ďalšie posudzovanie veci samej (vylúčenie aplikácie § 145 ods. 1 Občianskeho zákonníka), najvyšší súd ďalej nepovažoval za potrebné zaoberať sa ďalšou dovolateľom nastolenou otázkou, ktorá v rozhodovacej praxi dovolacieho súdu ešte nebola vyriešená (§ 421 ods. 1 písm. b/ CSP), či „ak o určitom type úkonov týkajúcich sa spoločného majetku opakovane rozhoduje výlučne jeden z manželov sám, a to bez ohľadu na hodnotu dispozičného úkonu, ide o tzv. bežnú vec v zmysle § 145 ods. 1 Občianskeho zákonníka“. Dovolací súd nemôže riešiť hypotetické, resp. akademické otázky, ktoré nemajú, resp. v ďalšom konaní nemôžu mať vplyv na meritórne rozhodnutie, alebo ktoré s rozhodovaným sporom nesúvisia. Dovolateľom nastolená otázka má tak v danom prípade už (len) povahu akademickú, ktorej zodpovedanie dovolacím súdom by bolo nadbytočné a nevedlo by k zrušeniu alebo zmene dovolaním napadnutého rozhodnutia.

40. Vzhľadom na skutočnosť, že žalobkyňa sa okrem relatívnej neplatnosti zmluvy o prevode obchodného podielu dovoľavala posúdenia označeného právneho úkonu aj cez prizmu dobrých mravov, bude potrebné, aby sa odvolací súd zaoberal aj možnosťou, či sa v danom prípade jedná o právny úkon priečiaci sa dobrým mravom a jeho neplatnosťou v zmysle § 39 Občianskeho zákonníka. Neplatnosť právneho úkonu pre rozpor s dobrými mravmi je absolútnou neplatnosťou. Z povahy absolútnej neplatnosti právneho úkonu je zrejmé, že vylučuje zároveň jeho relatívnu neplatnosť.

41. Ak bolo rozhodnutie zrušené a ak bola vec vrátená na ďalšie konanie a nové rozhodnutie, súd prvej inštancie a odvolací súd sú viazané právnym názorom dovolacieho súdu (§ 455 CSP). Ak dovolací súd zruší rozhodnutie a ak vráti vec odvolaciemu súdu alebo súdu prvej inštancie na ďalšie konanie, rozhodne tento súd o trovách pôvodného konania a o trovách dovolacieho konania (§ 453 ods. 3 CSP).

42. Toto rozhodnutie prijal senát Najvyššieho súdu Slovenskej republiky pomerom hlasov 3 : 0.

Poučenie:

Proti tomuto uzneseniu nie je prípustný opravný prostriedok.